

AFRİKA

Pazar

Tarih: 15 Ocak 2012 YIL: (6) SAYI: (351) "AFRİKA" NIN ÜCRETSİZ HAFTALIK EKI

Aziz
ŞAH

Depresyon, Devrim, Doğal Gaz!

Schelling'in izinden doğanın sonsuzluğuna... Cengiz ERDEM

Bırak Tepseysin
Halil AĞA

bitlerin hayatımıza
yansımaları
Sinekli Oda

KIBRIS KOKAN
BE GARDAŞ
Mahmut ANAYASA

SOUVEZ NOUS
Fatoş AVCISOYU RUSO

HANI YORULURDUM?
İbrahim ORMANCI

Dersim sürgünü
bir şair
A. Hicri İZGÖREN

Schelling, kendinde-şey'in yokluğunun temsili olarak gördüğü Gerçek veya Numenal'i doğanın sonsuzluğuyla bir tutmuş ve yarattığı doğa felsefesiyle aşkınsal düzlemin doğanın ta kendisi olduğunu ortaya koymuştur. Transendental Materyalizm'in kuramsallaştırmaya çalıştığı sonsuzluğun içkin olduğu sonlu bir varlık tezahürü de işte Schelling'in en azından teoride gerçekleştirdiği bu içkin aşkınsallık modelinden feyz alınarak hayata geçirilmelidir...

Hatırlanacağı üzere Badiou felsefenin dört koşulunu aşk, bilim, sanat ve siyaset olarak belirlemişti *Varlık ve Olay* adlı kitabında. Badiou'ya göre hakikat ancak mevcut durumdan, düzenden, rutinden radikal bir kopuş neticesinde zuhur edebilirdi. Bireyin özne olabilmesi için işte bu radikal köpüğe sebep olan olaya sadakat göstermesi ve Lacan'ın sözleriyle ifade edecek olursak "arzusundan ödün vermemesi" gerekirdi. Sembolik gerçekliğin dayatmalarına karşın aşklarının hakikatine sadık kalmayı seçecek iki özneyi birbirinden farklı iki dışa yansıtma - içe yansıtma mekanizmasına benzetebiliriz. İçine doğdukları toplumun yapısal olarak küçük birer modeli olduğunu iddia edecek kadar ileri gitmeye cüret ve teşebbüs etmekten kaçınmayacağımız bu iki mekanizmanın etkileşiminden, ortaya mevcut toplumsal yapıdan farklı yapısal özellikler sergileyen yeni bir dışa yansıtma - içe yansıtma mekanizması çıkmasının ise kuvvetle muhtemel olduğunu sözlerimize ekleyebiliriz. Ne var ki bu noktada akılda tutmakta fayda gördüğümüz önemli bir

olguya da temas etmenin zaruri olduğunu düşündüğümüzden şunları da affınıza sığınarak kaleme almayı uygun bulduğumuzu ifade etmeden geçemeyeceğiz: İki kümenin ara kesiti olarak zuhur eden söz konusu yeni mekanizma kendi içinde dışa yansıtma ve içe yansıtma komponentleri olarak ikiye bölünmüş olacağından, adına aşk (love) demeyi alışkanlık haline getirdiğimiz duygu durumunun her iki özneyi de tekilliğe indirgeyip birleştiren aşkın (transendental) bir birlikten ziyade, her iki öznenin de birbirine içkin (immanent) olduğu bir ikilik durumu şeklinde zuhur ettiğini dile getirebiliriz. Lâkin işte tüm bunları öne sürebilmek için öncelikle Romantik aşk kavramının "biz bir bütünü" anlayışına ters düşen bir biçimde Badiou'nun aşk kavramının "ikimiz de kendi içinde bölünmüş birer hiçiz" anlayışını benimsediğini teslim etmeliyiz.

Aşk(Olay) anlayışı Badiou'nun aşk(olay) anlayışıyla işte bu noktada örtüşen *Deleuze*'ün "her aşk kendi sonuna doğru ilerler, her bilinç kendi

ölümünü ister," sözüne ters düşen bir biçimde Marcel Proust'un Swann in Love (Aşık Kuğu) adlı yapıtında kahramanımız Odette adlı bir kadına çılgınca aşkıdır, fakat Odette artık onu sevmemektedir. Çaresizlik ve acılar içinde, acı çekmekten kurtulmanın tek yolunun artık Odette'i sevmemeyi başarmaktan geçtiğini düşünür önceleri. Ama kısa bir süre sonra idrak edecektir ki aslında istediği Odette'e olan aşkını sürdürmeye devam etmesine rağmen acı çekmiyor olmaktır, zira aşık olmaktan duyduğu(duyacağı) haz buna bağlıdır. Eğer aşkı bitirse hayatı da anlamsızlaşacak ve ölmeyi arzulamasa bile pek yaşayası da olmayacaktır. Yani bir nevi psişik ölüme mahkum olup buhrana sürüklenecektir. Buradaki mesele aşk acısı yaşamakta olan reddedilmiş öznenin psişik ölümden sonra psişik yeniden-doğumu hayata geçirip, artık Odette'e aşık olmamasına rağmen, kendini aşık olmak kapasitesini yitirmemiş bir özne olarak yeniden yaratıp yaratamayacağı meselesidir. Anlam dünyasının koordinatları alt-üst olmuş, gerçeklikle arasındaki bağ yara almış bir

insanın yeniden anlamlı bir hayata kavuşması ve tekrar aşık olabilecek yetkinliğe erişmesi ancak eski benliğini geride bırakıp yeni bir benlikle yeniden doğmasıyla mümkün kılınabilir. Bizim ölümsüzlükten anladığımız işte budur. Her insan ölümlü olduğu gibi her aşk da sonludur. Lâkin tıpkı her insan gibi her aşk da yeniden doğmaya, fakat bu sefer farklı bir nesneye yönelmiş olarak, muktedirdir.

Neyse o, yani tam da bir kurbandan başka bir şey, bir ölüm-için-varlıktan başka bir şey ve dolayısıyla ölümlü bir varlıktan başka bir şey. Bir ölümsüz: İnsanın başına gelebilecek en kötü durumlar, o kendini hayatın karmakarışık ve zorbaca akışı içinde ayrı bir yere koyabildiği sürece, onun böyle olduğunu, yani ölümsüz olduğunu gösterir. İnsanın herhangi bir veçhesini düşünmek için, bu ilkedan yola çıkmamız gerekir. İnsan hakları varsa da, bunlar kesinlikle hayatın ölüme karşı hakları ya da sefaletle karşı hayatta kalmanın hakları değildir. Ölümsüz'ün kendi kendilerine dayanan haklarıdır ya da

Sonsuz'un ıstırap ve ölüm denen olumsuzluğun üzerinde uygulanan haklarıdır. Sonuçta hepimizin ölecek olması, geride sadece tozun kalacak olması, İnsan'ın, koşulların onu maruz bırakabileceği hayvan-olma ayarına karşı koyabilen biri olarak kendini olumladığı anda sahip olduğu ölümsüzlük kimliğini hiçbir surette değiştirmez.¹

Bir ölümsüz olabilmek, daha doğrusu hâlihazırda olunubulunamayan ölümsüzlüğü idrak etmek suretiyle hayata geçirebilmek için ölümden kaçmak çözüm değildi. Bilâkis hayatta kalıp ölümlülüğü en ince ayrıntılarına ve en uç noktasına kadar tecrübe etmek suretiyle hâlihazırda ihtiva ettiği ölümsüzlüğü yazarak açığa çıkarmak gerekiyordu. Ölümsüz olabilmek için önce ölmek gerektiği gibi bir durum söz konusuydu. İlk bakışta çelişik gibi görünen bu paradoksal durum ise insanın içindeki ölümsüzlük potansiyelini gerçekleştirme için son derece gerekli bir koşuldur. Ölü bir insanın bir daha asla ölemeyeceği bariz olduğuna göre, bir ölü formunda sürdürülen yaşamların ölümsüzlere ait yaşamlar olduğu söylenebilir. Ölüm kaçınılmaz bir sondu elbet, fakat bu son sonluluğun sonu olabilir ancak. Sonluluğun sonunun da sonsuzluğun başlangıcı olduğunu ise bilmiyoruz bu aşamadan sonra söylemeye gerek var mı?²

Bir gün hepimiz öleceğiz, bunu hepimiz biliyoruz. Bilmediğimiz şey bu ölümün hangi koşullar altında ve ne zaman gerçekleşeceği. Sadece ölecek oluşumuzu bilmek bile hayatlarımızı hâlihazırda yaşamakta olduğumuzdan farklı yaşamak için geçerli ve yeterli bir sebeptir. Ama ne yazık ki pek çoğumuz yaşamlarımızı bir gün mutlaka öleceğimizi gerçeğini inkâr üzerine kurmuştur. Eğer insanlar bir gün mutlaka öleceklerinin idrakiyle yaşıyor olsaydı, hâlihazırda bir ölümsüzmüş gibi sürdürürlerdi bence varlıklarını. Şunu demek istiyordum: Şu anda yaşıyor olduğumuza göre, hâlihazırda ölümden arınmış, yani ölümsüz varlıklarız hepimiz de. Zira zaten ölümsüzlüğün ilk şartı yaşıyor olmak, yani ölü olmamaktır. Diğer yandan bakıldığında görülen ise şudur: Henüz ölmediğimiz, yani ölümden arınmış olmadığımız için hepimiz ölümlü varlıklarız. Yaşam bir ölüm sürecidir ve ölümsüzlük ancak ölümlülük ortadan kalkınca, yani artık ölmek namümkün bir hâl alınca mümkün olup olasılıklar alanına dahil edilebilir. Dünyayı değiştirebilmek içinse hayatı ve ölümü, ikisinin de ötesindeki sonsuzluktan önce ve/fakat ikisini de aşan sonsuzluktan düşünmek gerekir. Sonluluktan sonra hiçbir şey yoktur, bir hiç vardır zira. Her yeni şey işte bu hiçlikten mevcut anlam dünyasının koordinatlarını bozguna uğratacak şekilde, yani bir anlamsızlık, biçimsizlik, yokluk formunda zuhur eder. Bu kendinde-şey Lacan'ın Gerçek, Kant'ın ise Numenal dediği, zaman ve mekânı aşan transendental düzlemin ta kendisiymiş gibi görünebilir. Oysa *The Indivisible Remainder (Bölünmez Artık)* adını taşıyan ve Schelling'in felsefesini Lacan'cı bakış açısıyla okuyup yeniden yazan kitabında Zizek, Lacan'ın Gerçek'yle Kant'ın Numenal'inin aynı şeyler olmadığını söyler. Peki o zaman nedir bu kendinde-şey?

Bilindiği gibi Kant'ın aşkınsal idealizmini Hegel'in spekülâtif idealizminden ayıran en önemli fark, Kant'ın kendinde-şey'i düşünebileceğimizi fakat bilemeyeceğimizi, Hegel'inse kendinde-şey'den ancak Mutlak Bilgi'ye dair neticeler çıkarabileceğimizi dile getirmesinden kaynaklanan bir farktır.

Kendi anlam dünyamız bağlamında yeniden yazacak olursak diyebiliriz ki Kant bizim birer ölümlü olarak kendinde-şey'i (ölümsüzlüğü, sonsuzluğu) düşünebileceğimizi ama bilemeyeceğimizi (tarif edemeyeceğimizi) söylerken, Hegel kendinde-şey (ölümsüzlük, sonsuzluk) düşüncesinden ancak bizim-için-hayat'ın (ölümlülüğümüzün, sonluluğun, fenomenler dünyasının) anlamı hakkında çıkarımlar yapabiliriz demektir. Her iki durumda da kendinde-şey olarak sonsuzluk veya ölümsüzlük soyut bir fikir olmanın ötesine gidememekte ve kendinde-şey olarak ölümsüzlük Tanrı'yla

bir tutulmak suretiyle dinin etkisinden kurtulamamış metafiziksel bir düzleme yerleştirilmektedir. Kant'a göre ölümsüzlük ölümlülüğü çevreleyen bir durumken, Hegel için ölümsüzlük ölümlülüğün içindeki bir boşluktur. Bir başka deyişle Kant için sonsuzluk özneyi aşkınken, Hegel için sonsuzluk özneye içkindir. Her iki durumun da aynı anda doğru olduğu bir gerçek. Lâkin bu her iki durumda da ölümsüzlük veya sonsuzluğun soyut bir fikir olmanın ötesine gidemediği gerçeğini değiştiriyor. Sekülerize edilmiş (lâikleştirilmiş) bir sonsuzluk tezahürü eşitliği ve adaleti öbür dünyaya hâvale etmek yerine bu dünyada sağlamaya çalışır. Gerek Zizek'te, gerek Deleuze ve Guattari'de, gerekse de Badiou'da gözlemlendiği üzere kendini ortaya koyduğu çeşitli biçimlerle Transendental Materyalizm hem maddenin, hem de ruhun anlamlarını genişleten yaklaşımıyla, insanı aşan asıl kuvvetin, insanın kendisinin de bir parçası olduğu doğa olduğunu ve düşüncenin doğanın derinliklerindeki kaotik, rastlantısal ve bilinmez kuvvetlerin tahakkümü altında zuhur ettiğini öne sürer.

Ne aşkınsal idealizmi, ne de spekülâtif idealizmi tasvip eden biz de Kant'ın ve Hegel'in idealizmlerinden radikal bir kopuş gerçekleştirerek kendinde-şey'in düşünceden ve bilgiden bağımsız olarak var olabileceğini kuramsallaştırmaya yönelecek ve Schelling'in izinden gideceğiz. *Aşkınsal olmayan bir dışarı ve içkin olmayan bir içeri*, şeklinde özetleyebileceğimiz *kendinde-şey'in konumunun zamanın ve uzamın birleştiği yer olduğunu söyleyen Schelling, söz konusu kendinde-şey'in yokluğunun temsili olarak gördüğü Gerçek veya Numenal'i doğanın sonsuzluğuyla bir tutmuş ve yarattığı doğa felsefesiyle aşkınsal düzlemin doğanın ta kendisi olduğunu ortaya koymuştur. Transendental Materyalizm'in kuramsallaştırmaya çalıştığı sonsuzluğun için olduğu sonlu bir varlık tezahürü de işte Schelling'in en azından teoride gerçekleştirdiği bu içkin aşkınsallık modelinden feyz alınarak hayata geçirilmelidir, ki sanırım öyle de yapılmıştır zaten.*

Atf Nesnelere

¹Alain Badiou, *Etik: Kötülük Kavrayışı Üzerine Bir Deneme*, çev. Tuncay Birkan (İstanbul: Metis, 2004), 27-8.

²Bu arada yeri gelmişken belirtelim, biz ve ben biriz, çünkü ben zaten içimdeki karakterlerin rollerini hayata geçirdiği bir tiyatro sahnesinden başka bir şey değilim. Yani ben bizim tiyatrodur denebilir, hatta ben yokum aslında, çünkü biz bilmekteyiz ki bir ölür, geriye çokluk kalır diye de eklenebilir. Ölen bir'in yerine asla sıfır geçmez, çünkü sıfır, olmayan bir'den başka bir şey değildir. Bir'in yerine bir başka şeyden ziyade hiçliğin kendisi geçtiği zaman ortaya çıkan niceliksellik ve niteliksellik dışı duruma verilen addır sıfır. Bir ise asla saf haliyle var olamayacağına göre her şey iki'den başlar. Peki ama bir'in asla var olamayacağını da nereden çıkardık? Bir'in asla var olamayacağını bir yerden çıkarmış değiliz sevgili okur. Bir zaten hiç yoktu, asla olmadı. Sayılar sıfırdan başlar ve iki ile devam ederdi ama biz iki'ye geçebilmek için bir'in bölünebilir varlığına o kadar çok ihtiyaç duyduk ki asla olmayan bir şeyden varmış gibi söz ettik. Olmayan bir şeyden olması muhtemel bir başka şeye geçiş aşamasında bir basamağa ihtiyaç duyduk çünkü biz. Bir işte böyle doğdu, yani olmayarak olan, olmayandan olana geçebilmek için öldürülen ve hâlihazırda bölünmüş olduğu halde bölünebilir bir bütünlük maskesi takmış olarak doğdu bir. Demek ki sıfırdan sonra bir değil, iki gelir, çünkü her bir kendi içinde olan ve olmayan diye ikiye bölünmüştür, bölünmüş olarak doğar ve bölünmüş olarak ölür. Bir, hep ve sadece doğumdan önce ve ölümden sonra var ol(may)an bölünmüş bir bütünlüktür.

(c) <http://cengizerdem.wordpress.com/>, *Kyrenia, May 2011.*

**Bu sabah
bir başka yalıyor
tenimi rüzgarın
Ey İstanbul!
Acı bir tat karışmış
derinliğine
1942'den kalma...
Kulaklarım yetmiyor
anlattığın hikayeyi
ne dinlemeye
ne anlamaya...
Bir ağıt yakılıyor
mavi sularına karışan
"Struma"nın*
yosun tutmuş
çürümüş
gıcırdayan tahtalarından...
Mülteci yalnızlıklarında
atan
Yahudi yürekler
köpüklendiriyor,
kirletilen suyunu...
Ah İstanbul
yiten hangi insanına
ağıdın,
69 yıl sonra!**

**Souves Nous:Fransızca 'kurtarın bizi'*
**Struma:Nazi zulmünden kaçan Yahudi mültecileri taşıyan ve 24 Şubat 1942'de İstanbul açıklarında Sovyetler Birliği tarafından batırılan gemi.*

Kıbrıs'ta İngiliz Üsleri: Depresyon, Devrim, Doğal Gaz!

Afganistan savaşı için lojistik destek sağlamak için ve daha önce Irak ve son olarak Libya savaşında kullanılan Kıbrıs'taki İngiliz Üsleri geçtiğimiz günlerde olaylı bir protesto ile yeniden gündeme geldi. Süveyş Kanalı krizi sebebi ile Kıbrıs'a kurulan ve o günden beridir Ortadoğu'daki her hareketlenmede uçakların kalkıp indiği iki "egemen üs" tür Ağrotur ve Dikelya. "Egemen Üs" demek, Kıbrıs'taki Britanya toprağıdır. Yasal Kıbrıs hükümetinin aldığı kararların geçersiz olduğu, 1960 yılında Türkiye'de var olan ABD üslerinin toplam kapladığı alanın 7,5 katı olan iki egemen üs.

Mısır-Kıbrıs Hattı...

1954 Yılında Britanya Sömürgeler Bakanı Hopkinson'un söylediği gibi: "İngiliz Uluslar Topluluğu içinde öyle bölgeler vardır ki, özel koşulları gereği tam bağımsız olmayı ASLA beklememelidirler." Kıbrıs Sorunu'nu çözmek adına yapıldığı söylenen müzakerelerin vazgeçilmez ilk ilkesi de bu egemen üslerin Britanya toprağı olduğunu tescillemeştir. Kıbrıs'taki müzakerelerin asla Kıbrıslılar için olmadığını, esas gündemin hep üsler olduğunu görmezden geldi adalılar. Kıbrıs tarihi Mısır'ın sömürgeleştirilmesiyle sürekli paralel ilerlemiştir. Bugün Arap devriminin motoru olan Mısır'ın, 1. Paylaşım Savaşı'ndaki ilhakına paralel olarak Britanya Kıbrıs'ı ilhak etmiş, daha sonra da yine Mısır'da olan olaylar üzerine, Süveyş Kanalı sebebi ile Kıbrıs'ta üsleri kurmuştur. Türkiye ise Üsler ve Britanya konusunda konumunu ta en başından Batı'ya ispatlamıştır: 1954 Yılında Irak Başbakanı Nuri Said'e Menderes "Şayet Kıbrıs'ın İngilizlerin elinde kalmasıyla Türkiye'ye verilmesi arasında bir seçim yapacak olsa, Ortadoğu'nun savunmasına katkıda bulunması için Kıbrıs'ın İngilizlerin elinde kalmasını yeğleyeceğini" söylemişti. Bu yüzden Kıbrıs'taki çatışmalar Kıbrıs'ı Natolaştırmak için bir gerekçe idi, müzakereler ise daha fazla askeri konuşlanma için bir araçtır.

Britanya'dan Kıbrıs'a kadar bu sorunun parçası olan ülkelerin sol örgüt ve partilerinin, Kıbrıs'taki üsler konusunda herhangi bir ciddi girişimleri olmamıştır. Durum böyle olunca, yapılan eylemi tam olarak kim olduğu ve ne olduğu belli olmayan, faşist ELAM taraftarları olduğu yönünde bilgi edinilen "Ulusal Anti-Sömürge Platform" gibi Güney Kıbrıs'ta günden güne çoğalan milliyetçi-faşist grupların örgütlenmesi, sahipsiz kalan sorunların aciliyetini gözler önüne sermektedir. Örneğin Britanya'daki Sosyalist Parti'nin ve onun Kıbrıs'taki seksiyonunun bugüne kadar "üsler" konusunda hiçbir girişimleri olmamıştır; uluslararası örgütlülüğü bir hedefe dökemeyen ve sadece genel geçer sloganları Kıbrıs'ta tekrar eden bir yaklaşım tüm örneklerde mevcuttur. İngiliz üslerinin geçmişteki anlamı Kıbrıslılar için Kıbrıs sorununun emperyalistler tarafından süreklileştirilmesi, bugün acil olan anlamı ise Arap devrimi karşısında bir karşı devrim mevzisi olarak durmasıdır.

AKEL'in iflası...*

Burjuvazinin uzun süredir yönetemez durumda olduğu Güney Kıbrıs'ta ise Stalinist AKEL'in, "ulusal çıkarlar" gerekçesi ile uzun süredir var olduğu bilinen ve uzun süre önce uluslararası anlaşmalarla sınırları çizilmiş doğal gaz ve petrol yataklarındaki macerasının tam da devrimin ve savaşın ortasındaki Ortadoğu'da, Kıbrıs'ı daha da tehlikeye ve emperyalist sarmala sokacağı aşikardır. Irak savaşı sırasında AKEL öncülüğünde Kıbrıs Cumhuriyeti, ABD'ye her türlü yardımı sunma kararı almıştı; bundan bir süre önce Lübnan'da çatışmalar yoğunlaştığı bir dönemde Fransa'ya Baf uçak alanını açmıştı; bir de bunların üstüne hükümetin hesap soramadığı egemen İngiliz Üsleri ve istihbarat merkezleri Kıbrıs'ta konuşlanmışken AKEL'in alışılagelmiş maceracı ve sözde devletlerarası dengelerle oynayarak Türkiye karşısında pozisyonunu

güçlendirme stratejisi, kendini gizleme ve unutturma başarısı ile Kıbrıs'taki varlığı sorgulanmayan Britanya'nın işini kolaylaştırmaktadır. Türkiye'nin emperyalizm cephesinde Arap halklarına karşı aldığı tavrın karşısında, Kıbrıslı Rum politikasının Arap halklarının yanında yer alması hep bir "diplomatik" başarı örneği olarak gösterildi. Bugün ise "Özgür Gazze" gemisine limanlarını açmayan bir Kıbrıs Cumhuriyeti. Büyük depresyonun ve Arap devriminin tam ortasında doğal gaz ve emperyalizmle oynayan bir Kıbrıslı Rum liderliği mevcut. Son 10 yıldır, Annan Planı'ndan beridir Kıbrıslı Rum liderliği ve AKEL sırf Türkiye karşısında avantajlı pozisyon elde etmek için İngiliz üslerine hiçbir itiraz yöneltmemiştir; sorulduğunda ise "Şu an Türkiye'ye karşı bir cephe açtık, bir de İngiltere'ye karşı duramayız" mealinde bir tutumları var. Ayrıca bu son eylem "ulusalcılar" tarafından yapılmış olsa da gösterdi ki, egemen olan istediği koşulda olağanüstü hal ilan edebilir, hele ki üslerle yerliler yaklaştığı zaman, o eski sömürgeci yüzünü gösterir.

Uluslararası sınıf mücadelesi...

Avrupa Birliği'nin bütün güneyini yerle yer eden büyük depresyon Kıbrıs Cumhuriyeti'ni teğet geçemedi. Önce kapanan ve küçülen uçak şirketleri, ardından Mari'deki ana patlamadan sonra yaşanan başkanlık ve hükümet krizleri ve Hristofyas'ın yargılanması siyasi liderliği yeterince yıprattı. Güney Kıbrıs'ta Kıbrıs Borsası'nın özelleştirilmesi, ek mesai ve çalışan maaşlarının kesilmesi ve KDV'lerin yükseltilmesi gibi birçok madde AKEL'in ilk kriz paketinde yer alıyor. Aynı AKEL bir taraftan Arap devrimi karşısında garp cephesinde yerini alırken, diğer taraftan Kıbrıs Sorunu'nun çözümünde çıkmaza girildiğini ilan eden ve işlerin daha da sarp sarmasına sebep olacak doğal gaz macerasını sürdürmektedir. Tarihin sonunu ilan edenlerin kutladığı milenyum ideolojisi

çökmüş ve AKEL de bu yıkılmış eski dünyanın altında kalmıştır. Güney Kıbrıs'taki sorun, AKEL'in yerini alacak bir liderliğin olmaması ve farklı isimler altında çoğalan faşistlerin tabandan örgütlenmesidir. Dünya basınında yer alan Ağrotur protestosu ELAM taraftarlarının, yani festival basan, Kıbrıslı Türklerin arabalarına saldıran, yabancıları linç edenlerin işi. Sosyalistlerin gündeminde olmayan ve Libya savaşı protestosundan sonra "peşinde olacağız denilen üsler" unutulmuşsa gündemi faşistler belirler. Üsler konusunda sosyalistlerin önünde ciddi bir görev vardır ve sürdürülmesi gereken mücadele savaştan savaşa hatırlanan değil, programatik bir süreçtir. Kıbrıs'taki Üslerin Britanya işçi sınıfına yıllık maliyeti olan 330 Milyon Euro'yu da göz önünde bulundurursak, bu depresyon döneminde, sermaye birikiminin mas edilmesi olarak karşımıza çıkan militarizmin bu iki kalesinin düşürülmesi sınıf mücadelesinin ta kendisidir. Kuzey Kıbrıs'ta belediye emekçilerinde gördüğümüz yeniden yükselme eğilimi olan sınıf mücadelesinin sendikal bürokrasinin sektörel baza indirgenmiş minimal yaklaşım ve taleplerinden fazlasına, yani 2011'in tamamını kapsayan sınıf taarruzuna verilecek bir cevap olması şarttır. ABD'de Wisconsin'de devrimci sınıfın dönüşünden sonra Tahrir'den esinlenerek "işgal-hareketi"ne dönüşen "öfkeli", Kıbrıs'taki "ölü bölge"ye (Buffer Zone) sığınmışlardır: %99-%1 ayrışması daha da keskinleşecek. Yeter ki tek derdimiz Kıbrıs'a daha fazla askeri üs kurmak isteyen müzakerelerin düğümlemesi olmasın...

*AKEL konusunda Kıbrıs'ta 2. Sayısını çıkardığımız "Sınıf Bilinci" dergisinde Christos Mais'in kısa AKEL değerlendirmesine bakılabilir.

**<http://enternasyonalistdayanisma.blogspot.com/2011/03/libya-ile-dayanisma-ve-eylem-bildirisi.html>

Dersim sürgünü bir sair

Bu günlerde ölümünün 22'inci yılında anılan bir şairden söz edelim istedim. Yıl 1938. Dersim Katliamı sonrasında Bir Kürt aile, kendileri gibi kılıç artığı birçok aile gibi bir tren vagonunda Bilecik'e sürgün gidiyor. Çocuklardan birinin adı Cemal Süreya... Yaş yedi.

Yıllar sonra kendisi anlatır o yolculuğu; **"Günlerce yolculuktan sonra bizi bir köye attılar. Tarih öncesi köpekler havlıyordu. Aklımdan hiç çıkmaz o yolculuk, o havlamalar, polisler. Duyarlığım biraz da o çocukluk izlenimleriyle besleniyor belki."** **'Ben bir yük vagonunda açtım gözlerimi'** dizesi, gözlerini bir sürgüne açmasını da içeriyordu. Bu yolculuktan başlayarak çocukluğu travmalarla geçti.

"Hangi taraftan esse rüzgar Zonklatır, sonra ortaya çıkarır Kayalara sıkışmış bir tarihi, Bir isyanı, bir dostluğu, bir yenilgiyi."

Sürgün yerleri yetmiş yıl zorunlu ikamet olarak Bilecik şehridir. Aile kendilerine verilen tek odalı eve yerleşir. Babası onu, zorunlu ikamet yerinden ayrılması yasak olmasına rağmen, okuması için İstanbul'daki akrabalarının yanına gönderir. Herhangi bir tepki gelmeyince aile de İstanbul'a taşınır. Ancak bu uzun sürmez, bir gece evi polis basar. Suç, zorunlu ikamet yerini izinsiz terk etmektir. Bütün aile Sansaryan Han'da sabahlar.

Şairin kendisi anlatıyor; **"O sıra küçük kız kardeşim daha beş yaşında, büyük annem ise en az altmış beş. Kafese konmuş, saç sakalı uzun dev gibi bir adam anımsıyorum. Tahta sıranın üzerinde uyumuştuk. Ertesi gün jandarma refakatinde sürgün yurdumuz olan Bilecik'e posta edildik. Ben kaç yaşındayım? On birin içinde... Utanıyordum sürgünlüğümünden. Hep gizledim."** (Cemal Süreya, Günler, YKY Yayını 2002/ Sayfa 300)

Çocukken öperek uyutan bir anneden yoksun kaldı. Sürgünlüğünün altıncı ayında annesini daha sonra da babasını kaybediyor; "Annem çok küçükken öldü. Beni öp, sonra doğur beni" dizeleri, yüreğindeki anne özleminin dışavurumudur bir bakıma. 1988'de yaptığı bir söyleşide bunu şöyle açıklamakta; **"Anılarımın kökeninde yer etmiş. Küçükken, altı yedi yaşında doğduğum yerlerden, evimizden, bahçemizden kopartılmıştım. Ardından aileme felaketler gelmişti. Annem ölmüş babam yoksul düşmüştü. Bunlar yer etmiş bende, bir yerde sanatçı duyarlılığını etkilemiş demek.**

Silinmezler."

Maliye ve iktisat mezunuydu ama "Kızkulesi"nin düş getiren pay senetleri'nden başka, şiir de dahil hiçbir şeyden rant beklemedi. Hem doğulu hem batılıydı... Üç anayasa arasında büyüye de onun için "şiir anayasaya aykırı"ydı. Düzyazılar yazsa da başat olan şiirdi onun için;

"Jandarma daima nesirde kalacaktır Eşkiyalar silahlarını çapraz astıkça türkülerine"

"Ve bu dağlar böyle eşkiya güzelliği taşıdı" Zor zamanlarda Bazil Nikitin'in 'Kürtler' adlı kitabını Türkçe'ye çevirdi. O dönemin koşullarında biraz çekindiği için olsa gerek, kitaba sadece ad ve soyadının baş harflerini yazdı. Yazdıka açıldı yaraları, zaten yazdığı şiir, yaralı (ve yararlı) bir şiirdi... Bulunduğu yere şiirinin hakkıyla geldi. Şiire aşkla bağlıydı:

'Yıkıcı bir aşk bu, Yıkıyor milletin ortasına Tutku yüzünü.'

Bölücü bir aşk, Ekmeği suyu bölüyor Günde üç öğün...'

Alçaktan uçan 'Uvercinka'. Sanki hep vurulmaya hazır... 'Belki de avcılardan değil, arkadaşlarından korktuğu için'... Hüznün de ustasıdır bu yüzden;

'Bilinir ne usta olduğum işlenmek zanaatında,

Canımla besliyorum şu hüznün kuşlarını.' 'Yoksulluk', parasızlıksa 'yoksul'du... Öyle ki arkadaşıyla girdiği bir iddiayı kaybettiği için bedel olarak 'Süreyya' olan soyadındaki bir 'y'yi sildi. "Bundan sonra soyadım tek 'y'li olacak" dedi... Ve ömrü billah böyle yazıldı... Böyle bilindi.

Az yazan bir şairdir Cemal Süreya ama bir şair için bundan daha önemli bir niteliği de vardı... Az, belki de hiç fire vermemiş bir şairdir o. Zaman şiirlerinden'den pek az şey yontabilmiştir. O 'yurdumsun ey uçurum' diyen; atını dolu dizgin süren bir göçebeydi. 'Sıcak Nal' hiç soğumadı;

"Ben atımı böyle sürüyorum ya Yetişmek için mi bilmem kaçmak için mi?" 1990 yılının Ocak ayında, böyle bir kış gününde "Üstü kalsın" diyerek ayrıldı bu dünyadan. Şiiri kaldı.

(12.01.2012/Özgür Gündem)

11 Eylül'ün kara deliği

Fransa'da 17 Ekim 1961'de, Nazi işgali boyunca Nazilerle işbirliği yapan Paris polis şefi Maurice Papon'un emriyle, Fransız güvenlik güçlerinin, barışçıl bir eylemde yürüyen 200'den fazla Cezayirliyi kurşunlarla ve sopalarla delik deşik ettiği Paris katliamı hakkında da kolektif bir unutmama söz konusu...

Tarihsel bellek İspanyol ve Bask politikalarını etkileyen bir kördüğündür. Bask toplumu, hakikati dile getirmek için, yüzlerce insanın siyasi hayatının gelişiminde ve sosyal ilişkilerinde sonuçları olan ve olacak olan bir sorunu nasıl işaret edeceği üzerinde düşünüyor. Bu adımları atmak önemli. Çünkü on yılların çatışmasının yol açtığı bireysel yaralar bir anlaşma ya da yasayla kapatılamaz. Tarihin bir bölümünü kapatıp yenisini açmaya dönük sosyal taleplerin bulunduğu bu dünyada; kişisel alana girmek için sorumluluğun kolektif kabulünü aşan, referans kaybıyla, varlık hissiyle, kişinin kendi hayatının mekânında bırakılan boşluk ile çatışan duruşlar var.

Tarihi yeniden yazmanın tehlikesi hakkında gerek Sosyalist Parti (PSOE) gerekse Halk Partisi (PP) tarafından dile getirilen yakınma, "suskunluk yasası"ndan çıkartılan derslerin şimdi nasıl da İspanyol-Bask çatışmasının şiddetli doğasının üstesinden gelmek için uygulanmak istendiğini gösteriyor.

Franko'nun gerçekleştirdiği katliamı kabul etmeyenler ya da buna değinmeyenler hangi tarihsel ve politik meşruiyetle tarihsel bellekten

bahsedebilirler ki? Frankocuların katliamları tek bir günde ETA'nın 50 yıllık tarihindeki üç katından daha fazla insanın hayatına mal oldu.

Kısa bir zaman öncesine kadar Badajoz kasabası olarak bilinen Yague'nun adını taşıyan sokaklar ve meydanlar vardı.

İspanyol-Bask çatışmasının şiddetli sonuçları üzerine bir tartışma var ve olacak; çünkü, kurbanların hüznü listesinde tarih yazımına ilişkin fakat aynı zamanda politik çalışmaların ve hakikat komisyonunun aydınlatılabileceği yalanlar var. Bununla birlikte bir gerçeklik var: ETA'nın ve diğer örgütlerin eylemlerinin neden olduğu ölümlerin sorumluluğu bu silahlı örgütlerin kendileri tarafından tamamıyla sahipleniliyor. Referanslarında daha derine inmek isteyen bir toplum "kendi geçmişiyle hesaplaşma" yetisine sahip olmalı. Peki devlet bunu ne zaman yapacak? Bugüne kadar, geçmişiyle bağlarını koparmamaya karar vermiş bir devlet? Eğer, sorumluluk almak için bir zorunluluk varsa, aynı şeyi "şiddet tekeline" sahip olan devlet de yapmalıdır. Bu sadece İspanyol-Bask çatışmasına dair değil, İspanyol toplumuna kendisi için de bir adım

olacak. (...)

İtalya'da, devlet güvenlik güçleri, gizli servis ve faşist gruplar tarafından 200'den fazla kişinin öldürülmesi ile ilgili henüz tek zanlı yok. Bir araştırmaya göre, İtalya'nın en kızıl (sol eğilimli) şehri olan Bologna'da Ağustos 1980'de tren istasyonuna 80 kişiyi öldüren bombayı koyanları sorarsanız cevap yüzde 60 oranında Kızıl Tugaylar olacak! Katliam emrini veren P2 mason locasının ya da İtalyan gizli servislerinin bir önemi yok. Yaşayan bir belleğin kurumsal küçümsemesi, üzerinde güncel bir yalan inşa edilecek bir çöl yarattı. Bu nedenle sorumluluktan kaçmak ve çatışmanın sonuçlarını başka formlarda sürdürmek için sessizlik yasasının "unutma" tekniğine ihtiyaç duyuluyor.

Fransa'da 17 Ekim 1961'de, Nazi işgali boyunca Nazilerle işbirliği yapan Paris polis şefi Maurice Papon'un emriyle, Fransız güvenlik güçlerinin, barışçıl bir eylemde yürüyen 200'den fazla Cezayirliyi kurşunlarla ve sopalarla delik deşik ettiği Paris katliamı hakkında da kolektif bir unutmama söz konusu.

O gün Sen Nehri kırmızı aktı ve şehrin duvarlarına "Burada Cezayirli

boğuldu" yazıldı. Yıllar sonra bazı insanlar hâlâ Paris'in banliyölerinde, çoğu zaman bir Mağripli'nin ölümü gerekçesiyle başlayan şiddetli ayaklanmalara şaşırır.

Orta Amerika çetelerin yarattığı şiddetten muzdariptir fakat çoğu zaman 70'lerde ve 80'lerde, hükümetlerin ve Washington emrindeki paramiliter örgütlerin, on binlerce küçük köylüyü, öğrenciyi, sendikacıyı, rahibi sistematik şiddet kullanarak nasıl temizlediğini unutur. Ordu ve paramiliter örgütler Nazi yönetimi altında karşılaştıklarımızın ötesine geçen sistematik katliam yöntemlerinde önemli rol oynamış olmalarına rağmen, ülkedeki şiddetin sadece yüzde 10'undan sorumlu olduğu halde Kolombiya'daki FARC hakkında yazılır ve konuşulur.

Peki ya Avrupalıların yol açtığı bir soykırımdan kaynaklanan Filistin sorununa ne demeli? İsrail devletinin kuruluşu ile tazmin edilen Holokost, şimdi Araplara uygulanıyor.

Tarihsel hafıza sadece geçmiş kabul etmek değil, aynı zamanda geleceğin üzerine inşa edileceği zemindir.

(Çeviri: Nevra Akdemir/
Tolga Tören)

Türkiye'nin Ortadoğu'da büyüyen bir güç faktörü olduğu tartışma götürmez. Ama sadece orada değil. NATO üyesi olan Türkiye, ABD'nin ve Avrupalı devletlerin stratejik planlarında da giderek daha büyük rol oynuyor. Evet, Kuzey Afrika ülkelerinde dahi, yeni toplumların oluşturulmasında Türkiye'yi örnek olarak tasavvur edebileceklerini belirten sesler yükseliyor. Türkiye'nin güç bilinci artıyor ve Ankara'daki hükümet, İsrail'e Filistin ve Gazze Şeridi'ndeki işgal bölgelerindeki savaş suçlarını; ve Paris'e, kendi sömürge dönemindeki bir suçunu; soykırımı hatırlatıyor.

Soykırım konusunda Almanlar deneyimlidir. 20'inci yüzyılın başlarında, Güneybatı Afrika'da Herrero, Nama ve Damara halklarına karşı ve yarım yüzyıl sonra Yahudilere karşı işledikleri soykırımları unutturamazlar. Toplumsal ahlakın çöküntüsünü ve kendi barbarlığının uçurumlarını kabullenmek ve mağdurların sonraki kuşaklarına karşı sorumluluğunu üstlenmek, tarihsel kimliğin bir unsurudur. Türkiye toplumunda yavaş yavaş ortaya çıkmakta olan bu anlayış, henüz hükümetin, parlamentonun ve ordunun politik sınıflarında söz konusu değildir. Ancak onlar da

tarihten kaçamayacaklardır. 2015'te Ermeni Soykırımı 100'üncü yılına girecek ve dünya bu tarihi, Türkiye'yi Ermeniler karşısındaki yükümlülüğünü hatırlatmak için kullanacaktır.

Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy'nin, sosyalistler tarafından tasarlanan ve sadece 1915 Ermeni Soykırımı'nı resmen soykırım olarak tanımlamakla kalmayan, aynı zamanda inkârının Holocaust'un inkârı gibi cezalandırılmasını öngören planı hangi nedenlerden dolayı gündeme getirdiği önemli değildir. Türkiye hükümetleri Osmanlı döneminden kalan mirasları ile rasyonel bir şekilde ilgilenmiş olsalardı, bu, söz konusu olamayacaktı. Büyükelçinin geri çağırılması ve Fransa şirketlerine boykot uygulanması hükümete yardımcı olamayacaktır. Bu adımlar sadece geçmişin reddini ve 1915-1917'de Anadolu'da Ermeni azınlığın tehcire ve katliama uğratılmasını soykırım olarak kabul eden bir dünya ile olan ihtilafı derinleştirecektir.

1965'ten bu yana 22 ülke bu cinayeti 1948 BM-Soykırım Konvansiyonu çerçevesinde resmen jenosid olarak tanımlamıştır. Alman Parlamentosu 24 Nisan 2005 tarihinde Türkiye'den, Osmanlı İmparatorluğu'nda Ermenilere karşı gerçekleştirilen katliamla ilgili tarihsel

sorumluluğu üstlenmesini talep eden bir karar tasarısını görüşmüştü. Kararda "Alman İmparatorluğu'nun, Ermenilerin örgütlü bir biçimde tehcir ve yok edilmelerine dair sayısız bilgiler gelmesine rağmen, bu vahşeti durdurmaya dahi çalışmayarak, oynadığı rolden dolayı pişman olduğu" vurgulanmaktaydı, ancak, siyasi nedenlerden dolayı "Soykırım" kavramı kullanılmamıştı. Karar tasarısı 15 Temmuz 2005 tarihinde oybirliği ile kabul edilmiştir.

Erdoğan'ın, Cezayirlilere yönelik soykırımı vurgu yaparak karşı saldırıya geçmesi, kendi tarihini temize çıkartmaya yetmez. Fransızların kendi sömürge tarihleri ile yüzleşmeleri konusunda açıkları olabilir, ancak onların savsaklaması, Erdoğan'ın açığını kapatmaz.

Eski bir askeri deyişte, "saldırı en iyi savunmadır" denir. Siyasi ahlak ve inandırıcılık konusunda ise, bu geri tepebilir. Eğer Ankara, İsrail'i, işgal ettiği Filistin'de "savaş suçları işliyor" diyerek suçluyorsa, haklıdır. Ancak bu, peşinden Kürtlere yönelik muamelesinin açığını ortaya çıkartmaktadır. Hemen her gün Kürt bölgelerinden saldırı, sürekli daha çok ölüm ve yaralı haberleri gelmektedir. Saldırıları yanlışlıkla veya bilerek olmakta. Politikacılar, gazeteciler ve

aydınlar tutuklanmaktadır. Türkiye 2001 Eylül'ünden bu yana 13 binden fazla insanı terörizm suçlamasıyla cezalandırmıştır. (Associated Press'in 2011 Eylül'ünde yayınladığı verilere göre, aralarında Çin'in de bulunduğu 66 ülkenin yaptığından fazla.) Bir başka deyişte, "camdan evde oturan, taş atmamalıdır" denir. Bu şekilde dikkati kendi hatalarının üzerinden çekmeniz olanaklı değildir.

2007'de öldürülen Ermeni-Türk gazeteci Hrant Dink'in kardeşi Orhan Dink, "Hürriyet" gazetesine verdiği bir demeçte, "Başka ülkeler değil, Türkiye Büyük Millet Meclisi atalarımızın trajedisini görüşmeli. Türk halkı Ermenilere kollarını açmazsa, Ermeniler siyasetin enstrümanı kalmaya devam edeceklerdir" demişti. Burada "Ermeniler" yerine "Kürtleri" koyduğumuzda, her iki cümle de Türkiye'nin sorununun özüne dokunur: Sadece kendi tarihini önyargısız gözden geçirmek ve kendi azınlıklarına karşı uygulanan politikalarda esaslı bir değişime gitme iradesi Türkiye'yi insan hakları ve savaş suçu prangalarından kurtaracak ve eleştirilerine inandırıcılık kazandıracaktır.

(Çeviren: Murat Çakır/
06.01.2012/ozg.gnd)

1990'lı yıllarda bitlerin hayatımıza yansıtması

Annem üstü başı toprak içinde gelirdi ovadan eve.
Hemen yemek yapmaya koyulurdu.
Önünde arkasında gezinirken, evin en sessiz olduğu an'ı
kollar, ona başımın kaşındığını söylerdim.
Bu hayatımızın sıradanıydı. Bitler hep vardı.
Annemi banyoya götürebilmek için epey emek
sarf ederdim. Abimin olanları bilmesini istemezdim.
Çekinirdim. Her pazartesi sabahına mide bulantısı,
karın ağrısıyla uyanırdım.
Hiçbir şey okuldaki kontrollerde kenara ayrılmaktan
daha kötü olamazdı.
Onca öğrencinin içinden 20'si kurbanlık
kuzu gibi bir köşede öylece bakardı.
'Bitli' oldukları için dışlanırlardı.
Kimse onların yanına oturmaz,
teneffüste onlarla oynamazdı.
Bu yüzden banyonun kırmızıya çalan
ışığında annemin saçlarımı temizleyebilmesini
çok isterdim.
Ama gözleri bitleri, özellikleri de bit olmaya
aday sirkeleri ayırt edemezdi
"Yoktur bir şey" derdi.
İçim sıkılırdı.
Böyle anlarda yapılacak en iyi şey
dedeme gitmekti.
Seke seke inerdim evin yokuşunu.
Asmanın altında onunla oturmak
ne keyifliydi...
Çiğ düşen yataklarda uyuklamak...
Bazen başımı kaşırken kaçak bir bitçiği
ele geçirirdim.
Dedemin gözleri iyi görmezdi ya
yorgun avuçlarına koyuverirdim bitçiği.
"Vay beytambala" deyip gülerdi.
Eğer ertesi gün okulum yoksa ben de gülerdim.
Bütün gün annemi görmezdim diye,
Onu çok özlerdim. Olduğumuz yerden
evi gözetlerdim.
Mutfağımızın ışığı gece yarısına kadar yanardı.
Annem hellim yapardı.
Sıcak nor getirirdi bize yatmadan önce.
Sonra bitlerim, dedem ve ben uykuya dalarдық.
Aile bireylerinden birisi, bir hafta sonu beni
önüne oturtup saçlarımı sökmek isteyen
bir hırsıyla bitlerimi temizlerdi.
Sonra film başa dönerdi. Annem
bu kısır döngüyü "Bitler temiz saçı
sever" diyerek yorumlar,
kaygılarımı azaltmaya çabalarlı...

KIBRIS KOKAN BE GARDAŞ

Gözlerinde serin bir Lefkoşa akşamı
Ellerinde daracık sokakların çizimi
Yüzünde aldatılmışlığın verdiği hüznün
Memleket kokan be gardaş...

Beyaza inat tenindeki esmer ada yanığı
Saçlarında uçuşan nemli Girne geceleri
Ağzından dökülen "gavole"li cümleler
Memleket kokan be gardaş...

Seni her zaman hiçe sayanlara karşı
İnsan olmanın haklı gururu ile
İnadına direniş,
 inadına var oluş var ya
Memleket kokan be gardaş...

Buram buram Beşparmak
Yanık yanık Mesarya
Deli gibi bir özlem Karpaz
Mis gibi Kıbrıs kokan be gardaş...

HANI TORUNUMS

Bir yıl daha devrildi
Unutamadım ki seni ben
suç mudur?
Yoksa
yoksa ayrılık acısı dedikleri
Tam da bu mudur?

Yorulursun demiştin
Yorulmadım!
Durulursun demiştin
Durulmadım!..

Hani evrilecektim
Hani değişecektim?
Ne evrildim, ne değiştim
Ne de sineye çektim zulmünü
Ayrılığı bile yakıştırdım kendime
Hani unutturdum?

Atilla Taş'ın her gittiği evde çember takıp, bol etek giyerek komiklik yaptığı bir program var. Hem de her hafta ve birçok evde. Akıllara zarar bir espri yumağı. Atilla bir evin kapısını çalıyor, o yörenin şivesini taklit edip eve giriyor. Daha önceden o evde oturmaları tembihlenen bir sürü kadın kikirliyor. Önce yöresel kıyafet, yemek ve benzerlerinden konu açıyor Atilla. Sonra başına bir çember, altına da bol bir etek giyip kadınlarla şakacıklı diyaloglara giriyor. Atilla kâh kaynana oluyor, Kâh gelin. Bir bakıyorsun kocasından korkan kadın oluyor, bir bakıyorsun fındırdek kadın. İşte, çok yoruldu, başım ağrır, sorumluluklarım başımdan aşkın diyenler; izleyin ve beyninizi bilinmezliğe doğru yola çıkarın. Beyniniz sizden ayrı seyahate çıkarken siz de keyfinize bakın. Yapın bunu.

Dünyanın bütün gerilim filmi yönetmenleri toplanmış. Kim daha çok gelecek niyetine hepsi birden hünerlerini sergilemeye başlamış. Kimisi kafa kesmiş, kimisi barsak deşmiş, kimisi Japon çocuklarına garip sesler çıkartmış. Klişeler, başarısız denemeler, dinsel korkulardan prim yapmaya çalışanlar hep orda. En son çelimsiz, uzun boylu bir genç çıkmış. Benim gerilimim videoya kayıtlı değil sizi şimdi gerim gerim gereceğim demiş. Herkes bir ağızdan gülmüş. Çocuk hiçbirine aldırılmadan, Aşortmanının paçasını ıslatmış sonra ayakkabılarını çıkarıp çorabın üstüne basa basa yürümeye başlamış. Aşortman geriliminden kaprisli yönetmenlerin feleği şaşmış. Genç performansçı ayakta alkışlanmış.

Dünya bir gün yukarıda anlattığım gibi bir yer olacak, inanıyorum.

Eşofman OUT, Aşortman IN!

'Bakkalın çırağı, manavın yakışıklı oğlu, al yanaklı yoğurtçu orda. Hep orda. Ben ne yapayım' Adile Naşit (Ah Nerede)

Çok akıllı, zeki ve satranç tutkunu Rus bir zat bir gün seri katil olmak istemiş. Zat ile seri katili aynı cümle içerisinde kullanan ilk insan evladı olmaktan kıvanç duymaktayım sayın halkım. Neyse, adam seri katil olmuş. Satranç tahtasındaki 64 kare için insan öldürmeye başlamış ve her kare için bir kişi öldürmüştü. Yakalandığında 62 kişiyi öldürmüştü, geriye 2 kişi kalmış. Bir tek buna üzülmüş Rus seri katil. 'Pişman değilim. Hepsi de hayatlarından sürekli olarak şikayet eden insanlardı.' demiş. Hayat rolünü 'kurban' olarak seçen arkadaşlar, yol yakinken vazgeçin.

Cumartesi Pazara bağlayan dakikalarda yağmur / fırtına / şimşek üçlüsünden iyice korkan bünye rahat durur mu? Durmaz tabii hemen kabusu hazırlar. Kabusta başrol benim, diğer insanlar da normal hayatımdaki insanlar. Hayatımız aynı düzlükte devam edermiş, tipim aynı, sesim aynı, herşey aynı. Fakat adım 'Çağla'yım. Gel 'Çağla', git 'Çağla' derken insanlar bana yavaş yavaş 'Çala' demeye başlamış. Arada 'Ne zaman olacan da yeylim seniii' diyenler de çıkmış. Herkeslere 'Çala' değil, 'Çağla' demeleri için yalvarır olmuşum. Uyandığım karanlık bir odada 'Niye bana çala diyorlar' diye kaderime isyan eder pozisyondaydım. Düşman başına gelmesin.

Sürekli olarak kimlik taşımayan adam benim için bir fenomendir. Kimlik yanımda yok, cüzdanda arada kaldı. Bunlar benim için çok uç şeyler. Bazen yolda yürürken uzaydan veya normal dünyadan birileri beni durduracak ve 'Kimliğini gösterirsen sana 1.000.000 Euro vereceğim abim' diyeceklermiş gibi geliyor. Ya da hiç tanımadığım bir akrabamdan miras kalmış ve kimliğimi 5 dakika içinde beyan edebilirim mirasa konacakmışım gibi şeyler. Bu yüzden rahat rahat aşortmanların içinde zoppa gibi cüzdanda gezibilirliğim var. O yüzden hayranım sana hiçbirşeysiz gezen adam. Yeryüzünde, kalabalıklar içinde özgürlüğü yaşıyorsun da haberin yok.

Unutulmayacak kelimeler serisinde bu hafta ; 'Tepsersin' var. Kurusun anlamı içerir, önceden hazır olsun, dinlensin anlamı içerir. Ya da tüm anlamlarını ben şimdi uydurdum. İşte öyle sihirli bir kelime; tepsersin. İlişki tıkandı mı, bırak tepsersin biraz, zorlama. Pilav mı yapacaksın? Yıka pirinci koy süzgece tepsersin. Harikasın tepsersin. Bir tanesin.

Final süperdi denen filmler var ya, işte o finali süper denen filmi kim öyle bulduysa bil ki o insan evladı filmde çok sıkıldı. Bitse de gitsek havasında filmi görmüş, oh be bitti derken içi, dışı finali süperdi deyivermiş. Öyle de kolpa varlıklarız ha. Desene sıkıldım, iyi ki bitti diye. Hep böyle bir artislik, hep bir feysbuk profil resmi ruhu.

Bir ruh hali olarak; 'Feysbuk profil resmi ruhu'. Kıskaç, eğlenceli, karmaşık tamamen bitti. Artık bu var, sürekli bir

dikkatte, tetikte olma ruh hali. Bir böyle düzgünlük şeysi.

Facebook için; 'Sevgi paylaşımlarının yapıldığı güzel bir oluşum öbeği' diyen bir radyocunun olduğu bir dünyada gozyaşı, hasret hüznü niye?

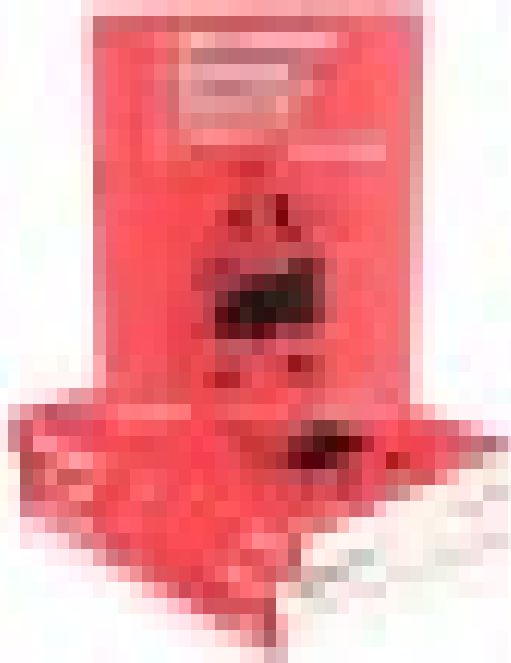
'Şık Latife'nin En İyi Dostu Aynalar/ Aynalar Söyler Hep O Dinler/ Konuşulanlarsa Güzellikler'. Bülent Ortaçgil sayesinde 1970'lerde de güzellik-mükemmellik takıntısının var olduğunu anlıyoruz. Şarkının şahaneliği ayrı, bu şarkıyı keşfetmemi sağlayan dostlar ayrı güzel. Ama Bülent abimizin final mesajı tadından yenmez kıvamdar:

'Latife Dayanamaz Yalnızlığa/Hemen Uyum/Hemen Uyum/ Hemen Uyum'

Büyük egonun sonu hep yalnızlık mıdır? Evet. Ama her yalnızlık egodan değildir.

Okeye dördüncü tipli kız gördüm. Çok acayip. 'Naparsınız be?' nidalarıyla ortama girmesi, isimleri kelimeleri ezerek çağırması. Şahane. Düşmanlarım var kıskananlar çatlayacak gibi bir şeyler de söyledi. Yarı felsefe, yarı delikanlı tripleri. Çok şahaneydi. Okey de 3 kişi olsak ve 4'üncüyü beklesek. İşte beklediğimiz bu kızdı ; 'Naparsınız abim? Beni beklerdiniz haahhaaha'

Bazı binalar bana Turgut Özal'ın kare gözlüğünü hatırlatıyor. 6-7 kat, geniş, mutsuz insanlar çalışıyor oralarda. Cansız gri renkli kıyafetleri var. Ahşabın en sevimsiz tonu olan cilalı açık kahverengi tahtadan masalar var, delikli tahtalı panolardan var. Adını bulamadığım için de delikli tahta dedim. Geniş, dar pencereler var. Onlarda da korkuluk var ama.

YUKARIDA SANDIKLARINIZ AŞAĞIDADIR

Anı kitapları bir veya birden fazla insanın yaşadıklarını anlatmakla kalmaz, aynı zamanda anlatılan anıların yaşandığı dönemin bir özetini de sunar. Hele, bu yaşananlar mizahi bir şekilde ele alınırsa olayların trajikomik yönünü de gözler önüne serer. Yıldıran Taşçı'nın kaleme aldığı "Hastalığın Çocuğu Neymiş? Sanatçılarımızdan Anekdotlar" kitabı, bir dönemin panoraması niteliğinde. Çoğu 1981-2011 yılları arasında yaşanmış 119 anekdottan oluşan kitabın önsözünü usta tiyatrocı Yaşar Ersoy kaleme aldı. Her ne kadar bir anı kitabı olsa da ortaya koyduğu anılar ve onu aktarma biçimi ile bir mizah kitabı niteliğinde. Okurken güldüren "Vay be, bardon", "Yok da bu gadar!" dedirten bu kitap edebiyatımızda bir ilk aynı zamanda. Daha önce yayımlanmış anı kitaplarından çok farklı bir şekilde sanatçılarımızın başından geçen komik ama bir o kadar da trajik hikayeleri okurken, güldüğümüz yerde üzülüyoruz da... Çünkü bir şekilde halka ait kurumlarda yönetici pozisyonuna gelmiş insanların cehaleti sorgulamaya itiyor bizi. Kültür ve sanatla alakası olmayan Kültür Bakanları ve Kültür Dairesi Müdürleri, felsefe sevmeyen askerler ya da politik olduğu için konserleri iptal eden yasakçı bakanlar...

Tüm bu anlatılanlar yalnızca o yaşanan olayın öznelinin algısı değil, aynı zamanda ülkeyi yönetenlerin mantalitesidir. Çünkü kitapta anlatılan yalnızca belli başlı bireylerin sanata ve üretime bakış açısı değil tüm bir ülke yönetiminin sanat anlayışıdır. Kitapta anlatılan hikayeler Serhan Gazioğlu ve Mustafa Tozakı'nın karikatürleriyle tamamlanıyor. Khora Yayınları'nın 6'ncı kitabı olan "Hastalığın Çocuğu Neymiş?" sizleri şu gerçeği görmeye çağırıyor:

"Erişemeyecek kadar yukarıda sandıklarınız, aslında eğilemeyeceğiniz kadar aşağıdadır." Kitaptan bir örnek verirken yerinde bir son alacaktır:

"21 Haziran 2011 tarihli Cumhuriyet Meclisi toplantısında konuşan sanatçı milletvekili Dr. Arif Ali Albayrak, 'Bir sanat müzemi bile yok' der. Bakanlık da yapmış olan UBP Lefkoşa milletvekili Zorlu Töre, oturduğu yerden söze karışıp şöyle der: 'Barbarlık Müzesi var!!!'

khORA
Kitap Cafe

Ali Şahin

Bir Zamanlar Anadolu'da Taşra Karanlığına İyik

"Yönetmenin gerçeklik hissi yaratması zordur. Bir Zamanlar Anadolu'da o kadar gerçek ki, yönetmenin yarattığı bu gerçek karşısında insanın nutku tutuk."

Nuri Bilge Ceylan daha ilk filmi Koza'dan itibaren başka bir yer edindi kendine ve yavaş yavaş olgunlaştı. Bir Zamanlar Anadolu'da görüntüleri, karakterleriyle bir yönetmenin nasıl bir noktaya geldiğini açıkça betimleyen bir yapı. Filmi besleyen en önemli öğe taşranın karanlığı, çünkü taşra küçük, çünkü taşra ağır ve akmayan zaman herkesin içine bir taşra koyuyor.

Bir ceset arama süreciyle karşı karşıyayız, karanlığın dibi yok gibi. Birkaç polis, bir savcı, bir doktor bir de katil, geri kalanlar onların ardından sürükleniyor sadece. Hikaye sadece bu, eksikliği yok, fazlası var. Bir Zamanlar Anadolu'da kente "uzak" olanın resmini çiziyor, acelesi yok, yavaş ve katmanlı bir yapıda ilerliyor. Aynı esnada katmanlı bir anlayışı da seyircisinden bekliyor. Taşra sıkıntılıdır, zamanın akışı yavaştır işte bu yüzden bir elma düşüp suya karışırken uzun uzun bakmak, bakabilmek gerekir.

Ceylan, Kasaba filminden beri tanıyor, analiz ediyor taşrayı fakat bu kez daha başka. Ercan Kesal katkısıyla senaryo, diyaloglar, Ceylan sinemasını başka bir noktaya götürüyor.

Bir Zamanlar Anadolu'da taşradaki kara mizahı yansıması, burada yaşayan insanların küçük hesaplarını irdelemesi açısından Yağmur-Durul Taylan kardeşlerin Vavien'ine de akraba sayılabilir.

Üç Maymun'dan itibaren Nuri Bilge Ceylan sinemasının farklı bir yöne evrildiği çok açık ama Bir Zamanlar Anadolu'da birçok yanılla diğer tüm Ceylan filmlerinden ayrılıyor, hiçbirine benzemiyor. Mizah yanı güçlü ve karanlık bir suç atmosferi içerisinde, insanın bir cesetle baş başa ne yapacağını bilmediği zamanlarda bile güldürebiliyor.

Yönetmenin gerçeklik hissi yaratması zordur. Bir Zamanlar Anadolu'da o kadar gerçek ki, yönetmenin yarattığı bu gerçek karşısında insanın nutku tutuk. Bu gerçekliğin oluşturulmasında diyalogların da önemli bir etkisi var. Köyüne morg arayan bir muhtar, taş atan bir çocuk öfkesi ya da bir elektrikli testere ihtiyacı, yaşananlar ve durumlar ne olursa olsun filmin belkemiğini oluşturan işte bu ayrıntılar.

Savcının hikâyesinin ucu açık, bu da şüphesiz ki bilinçli bir tercih, Ceylan seyircisine hikâyesini anlatırken yanına virgül koyup bırakıyor, gerisi sizin anladıklarınıza ya da hayal gücünüze bağlı zira karşımızda sonunda her sorunun cevabını bulabileceğiniz bir polisiye film yok. Doktorun hikâyesi de örtük, verdiği karar ya da görmezden geldikleri tam olarak neye hizmet ediyor anlayamıyoruz. Yine de seyrettiğimiz otopsi sahnesi ve sesler uzun zaman zihnimizde yer alacak türden.

Oyunculuklar ve görüntüler o denli kusursuz ki fazla söze gerek bırakmıyor. Fırat Tanış'ın tam kararında, abartısız ve gerçekçi oyuncululuğu çok fazla konuşmasa da filmin en etkileyici yanı. Yine savcı rolünde Taner Bırsel ile doktor rolünde Muhammed Uzuner hatta polis rolünde Yılmaz Erdoğan da fazlasıyla iyi. Savcı ile doktor arasında film boyunca süregelen ve zaman zaman gerilimli bir hal alan diyaloglar da iki buçuk saati aşkın filmi ayakta tutan en önemli unsurlardan biri.

Yetkin bir sinema örneğiyle karşı karşıyayız. Nuri Bilge Ceylan'ın sinema dili zaman'ı ve uzam'ı aşarak ilerliyor. Ceylan kamerasını taşrada düşen zamanların arkasında sürüklerken seyircisini de sarı çalılıklar arasında savuruyor, film bittikten sonra bile hayalet bir kasabada dolaşıyormuşsunuz hissi ise baki zira sindirmesi zaman alıyor.

(JANET BARIŞ/bianet.org)

Kimse dokunamasa firari çocukların vicdanına

Eski yaralar kaşınıtı yapar tarihin ayıp yerlerinde. Vatan için dağları oyarlar, millet için taşları satarlar. Marş okurlar bayrak üflerler kanayan bölgelere.

Ve fakat baharlar tarçın olalıberi, güllerin açmaya hevesi, narların kızarıp çatlamaya mecâli kalmamıştır. Çünkü kerpiçten dönenin evi kırılmıştır bu yağmada...

Ne vatan ne millet ne Mesarya. Ne hoyrat makas, ne çürük iplik, ne kör iğne, ne dikiş tutmayan harita. Ne dönmek eski zamanlara. Ne bir kuruşa lambasuyu. Ne iki kuruşa nostalji. Ne de Türkân Şoray'ın gözleri Cuma'dan Cuma'ya. Offff... Tık demeyecek bu yürek. İki şilin ceza yazsalar bir 'kalimera'ya.

Tarihin ayıp yerleri kaşındıkça nüzül olur coğrafya. Aha burada bozuk lehçe, aha orada inkâr edilen dil. Üst dudagımda bir Kürtçe mağduriyeti. Alt dudagımda yanlış Türkçe. Şakaklarıma kara kışlar inmiş. Gözlerim Ulu bir Dere.

Üşüyen bir hasret tutsa elimden, götürse, balta girmemiş romanların ortasına bıraksa. Karlı bir şehir büyüse içimde, yollarım kapansa. Bir de yağmura Nâzım geçse. Ben uyurken yağmasa Lefkoşa ve esmese. Kimse dokunamasa firari çocukların vicdanına.

